WIELKOPOLANIN

Rok 23. Przedpłata w Poznaniu: Kwartalnie 1,30 mk., z odnosz. do domu 1,45 mk., miesięcz. 40 f. z odnoszeniem 50 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA Wielkie Garbary nr. 50, I p.

Poznań, niedziela 5 marca 1905.

Telefon Ekspedycyi: 1013. Telefon Redakcyi: 1142.

Przedpłata na pocztach: Kwartalnie 1,30 mk., z odnoszeniem do domu 1,62 mk. INSERATY od wiersza drobn. 25 f. RĘKOPISÓW się nie zwraca EKSPEDYCYA ulica Wodna nr. 15.

Nr. 53.

Przeciwko Spółkom „Rólnik“

wystąpiono na walnem zebraniu Tow. kupieckiego w Ostrowie.

Na zebraniu tem oświadczono się przeciw zakładanym przez X. Patrona Wawrzyniaka Spółkom »Rolnik,« ponieważ mogą one podkopać byt kupcom polskim. Uchwałę tę postanowiono przesłać w odpisie »Związkowi Tow. Kupieckich w Inowrocławiu.«

Tyle z walnego zebrania Tow. kup. w Ostrowie.

Myśmy swego czasu, gdy zalecano tworzenie Spółek »Rolnik«, omawiali tę sprawę obszerniej, dziś podamy nasze uwagi w streszczeniu.

Spółki »Rolnik« mają na celu spieniężanie ziemiopłodów z wykluczeniem pośredników i zakupywanie z pierwszej ręki artykułów gospodarzom potrzebnych.

Ponieważ dotąd handel ten, zakupu ziemiopłodów od gospodarzy i sprzedaży gospodarzom artykułów im potrzebnych, spoczywał w ręku obcem, przeważnie żydowskiem, jest zakładanie Spółek »Rolnik« pożytecznem wszędzie tam, gdzie handel rolny jest w ręku obcem. Szkodliwem byłoby zakładanie Spółek »Rolnik« wszędzie tam, gdzie handel rolny jest w ręku firm polskich, mogących zakupem ziemiopłodów i sprzedażą artykułów w gospodarstwie potrzebnych zadowolić gospodarzy. Ryczałtowe atoli potępianie Spółek »Rolnik« jest niczem nieuzasadnione. Z drugiej strony nie dobrze byłoby, gdyby Patronat chciał postępować szablonowo i bez uwzględnienia rozwiniętego już handlu rolnego w polskich znajdującego się rękach zakładać Spółki »Rolnik.«

Patronat jednakże ma zbyt dużo znajomości stosunków naszych i zbyt wytrawny o nich sąd, aby miał zakładać Spółki mogące szkodzić polskiemu kupiectwu.

Lecz zakładanie Spółek »Rolnik« nawet tam, gdzie handel rolny jest w naszem ręku, nie oddziała tak szkodliwie, jak to w Ostrowie przedstawiono. Po prostu firma polska prowadząca handel rolny, może wstąpić jako spólnik do »Rolnika« lub objąć kierownictwo, a już krzywda zmniejszona lub całkiem usunięta.

Rezolucyami nie powstrzyma się przedsięwzięcia, powstającego z ogólnie odczuwanej potrzeby.

Faktem niezaprzeczonym bowiem jest, że nasz handel rolny spoczywa z małemi wyjątkami w rękach żydowskich. Rolnictwo ponosi stąd ogromne straty i musi się chwycić samoobrony i samopomocy. A takim sposobem samoobrony i samopomocy są **racyonalnie** założone i prowadzone Spółki »Rolnik.«

Powtóre faktem jest, że usiłowania jednostek wyparcia żydostwa z handlu rolnego nie przyniosły z nielicznemi wyjątkami dodatnich i na całe położenie rolnictwa i handlu rolnego decydująco wpływających rezultatów, rzecz tedy prosta, że należy próbować działania, siłą zbiorową, a taką siłą zbiorową są właśnie Spółki »Rolnik.«

Po trzecie przy sprawach pożytku ogólnego muszą ustąpić sentymenty prywatne — wzgląd na dobro publiczne jest jedynym punktem widzenia, z którego rozpatrywać można sprawę.

Tak my patrzymy na wyżej omawianą kwestyą i tak też na nią się zapatrują wszyscy dalej widzący.

Odezwa.

Wybory ławników do sądów kupieckich dla samodzielnych kupców

odbędą się w sobotę dnia 11-go marca rb. od godziny 6—10 wiecz. na sali B. starego ratusza na I piętrze.

Korporacya Kupców Chrześcijańskich w Poznaniu wybrała z łona swego komisyą; która się zajmuje przeprowadzeniem akcyi wyborczej.

Lista wyborcza przy pierwszorazowych wyborach wyłożoną nie będzie i dla tego wzywamy wszystkich kupców z Poznania i przedmieść do współudziału. Każdy wyborca winien przynieść na wybory jako legitymacyą, ostatni kwit na opłacony podatek procederowy. (Gewerbesteuerquittung.)

Prawo do głosowania ma każdy kupiec lub przemysłowiec, który przez 6 miesięcy w roku zatrudnia personał handlowy (pomocnika, ucznia, kasyerkę, sprzedawaczkę pannę do biura, uczennicę lub t. p.) bez względu na to, czy firma jest zapisaną w rejestrze handlowym lub nie,

Podczas wyborów służy do wszelkich objaśnień i pomocy

biuro informacyjne,

znajdujące się w restauracyi p. Koppego przy Starym Rynku, naprzeciwko odwachu na I. piętrze.

Kandydatami naszymi są pp.

1) Wincenty Bryliński,
2) Teodor Filipowicz,
3) Antoni Marweg,
4) Stefan Barcikowski,
5) Wawrzyn Głębocki,
6) Stanisław Leitgeber,
7) Stefan Twardowski,
8) Seweryn Wrzesiński,
9) Jan Grossmann,
10) Karol Rzepecki.

Apelujemy zatem do poczucia obywatelskiego wszystkich samodzielnych kupców i przemysłowców, aby stawili się »jak jeden mąż« do urny i na powyższą listę kartki, które albo pocztą, albo przed salą wyborczą otrzymają — oddać raczyli.

Komisya kupiecka

przeprowadzająca wybory ławników do sądów kupieckich.

Teodor Filipowicz, Dr. Kaźmirz Hącia, Edward Litwiński, Antoni Marweg, Karol Rzepecki, Telesfor Otmianowski, Seweryn Wrzesiński.

Poznań, dnia 1 marca 1905 r.

W sprawie powyższej odbędzie się

wiec

młodzieży kupieckiej we wtorek dnia 7 marca wieczorem o godzinie 9 na sali Domu Katolickiego.

Jak najliczniejszy udział wyborców pożądany.

Mowa posła Czarlińskiego

wypowiedziana w pruskiej Ibie deputowanych dnia 18 lutego roku 1805 przy obradach nad etatem, i to nad tytułem, dotyczącym przymusowego wychowania.

Mości panowie, do wywodów szanownego preopinanta (dep. Schmidta z Warburga) mógłbym w ogólności się przyłączyć, gdybym miał pewność, że odtąd więcej dbać się będzie w zakładach dla wychowania przymusowego o wychowanie umieszczonych w nich dzieci, a mniej o to, aby im wskazać pewien kierunek polityczny. (Bardzo słusłusznie! na ławach polskich.)

Przy ogólnem omawianiu przedłożonego etatu mój kolega dr. Mizerski przeczytał w ciągu swojej mowy list dyrektora prowincyalnego zakładu wychowawczego pod Szydlicami do wypuszczonego z zakładu czeladnika piekarskiego Marszewskiego. Na to odpowiedział minister, że zdziwiło go to, iż poseł miał w ręku ten list, który nawet nie dostał się do rąk adresata. — To nie zgadza się z prawdą. M. p. i ja znałem tę sprawę, ale nie z oryginalnego listu, ani z ust wychowańca, wypuszczonego z zakładu, lecz z berlińskiej gazety niemieckiej; podobnie i kolega Mizerski dowiedział się o tej sprawie z prasy. Ale ubolewam nad tem, że pan minister nie miał ani jednego słowa nagany dla takiego postępowania dyrektora zakładu wychowawczego, ponieważ to jest najwyraźniejszy bojkot, bojkot, chociaż w celach rządowych, ale zawsze naganny. A przyznacie, mości panowie, że to niełądnie, gdy polityczne i narodowościowe przeciwieństwa przenosi się na życie ekonomiczne. (Deput. baron Zedlitz Neukirch: Bardzo słusznie!)

Ale nie trudno też stwierdzić, kto tę walkę rozpoczął i kto tu najwięcej zawinił. Co w innym kraju, gdzie zwrócono się zwłaszcza przeciw mniejszości niemieckiej... (Dzwonek marszałka.)

Wicemarszałek dr. Porsch (przerywając mówcy): Panie pośle Czarliński, zdaje mi się, że pan bardzo daleko odstępujesz od przedmiotu obrad; dałem panu wiele swobody, ale jednak prosiłbym, abyś pan teraz powrócił do tytułu etatu, o którym chciałeś mówić, to jest o wypuszczonych z zakładu wychowawczego.

Poseł Czarliński: Dobrze, panie marszałku! Zauważę tylko krótko, że i dla wypuszczonych z zakładu wychowawczego to jest fundamentalną różnicą, czy bojkot pochodzi od osób prywatnych, czy też uprawia go się z urzędu; a to ostatnie jest tu widocznem. Minister, zamiast ganić i napiętnować postępowanie owego dyrektora, udał się na drogę, która już nie jest niezwykłą i podniósł zarzut, jaki zbyt często się powtarza, jakoby majster, u którego ów wypuszczony z zakładu wychowawczego pracował, był gorliwym agitatorem. Sądzę, że pan minister nie był dobrze poinformowany, bo z odnośnego listu nie można wcale wnosić, iżby ów człowiek był gorliwym agitatorem. Nie można mu było nic zarzucić, inaczej podniesionoby to z pewnością. A więc jedynie fakt, że jest polakiem, wystarczył, aby go pozbawić czeladnika czy terminatora, tego ostatniego zaś pozbawić miejsca, pracy i chleba. Tego bynajmniej nie można pochwalić, i mości panowie, polacy byliby najgorszymi nędznikami pod względem charakteru politycznego, gdyby okazywali neutralność dla rządu, pochwalającego taką taktykę. (Brawo! — na ławach polskich.)

Mowa posła dr. Dziembowskiego,

wygłoszona na posiedzeniu sejmu pruskiego dnia 20 lutego przy obradach nad etatem ministerstwa finansów.

M. p., jakkolwiek przyznać muszę, że etat pruski przedstawia się korzystnie, nie mogę zamilczeć, że położenie finansowe obywateli na wschodzie bynajmniej nie jest różowem. Przypominam, co mówił o tem poseł Klitzing przy przeszłorocznych obradach nad etatem. Wedle jego oświadczenia w Prusach Wschodnich ciężary komunalne w wielu gminach przechodzą 300 procent podatków rządowych. Takie same stosunki jak w Prusach Wschodnich panują w Poznańskiem.

M. p., skutkiem takiego położenia gmin wzmaga się ciągle emigracya. Jasnem jest, że w tak przeciążonych gminach nikt chętnie nie mieszka, a opuszczanie ich jest naturalnem następstwem przeciążenia podatkowego i co za tem idzie utrudnienia coraz większego w nich życia. Przeciążenie to gmin będzie jeszcze większem, skoro tylko skutki prawa osadniczego dadzą się w całej pełni odczuć. Wyniknie to zaś z tego, że im mniej będzie wolno budować w gminach, tem mniej będzie budynków i w nich mieszkających ludzi, a gminy coraz mniej będą w stanie podatkować, podczas, gdy skutkiem prawa osadniczego ciężary komunalne ciągle wzrastać będą.

M. p., podnieść tu muszę, że prawo osadnicze przyczynić się musi do zubożenia ludności polskiej, (Bardzo słusznie! na ławach polskich.)

Kiedy w roku zeszłym twierdzenie to tutaj wypowiedziałem, tak p. minister finansów, jak i pan poseł Friedberg oburzyli się, jak można bez żadnego dowodu coś podobnego twierdzić. Kwestya ta jest zasadniczą; by sądzić ogólne położenie finansowe, należy także wziąć pod uwagę położenie finansowe ludności polskiej, — odłamu ludności całej monarchii.

Dowód najlepszy daje statystyka wyborcza, a znajdziecie ją panowie na stronie 193 podręcznika izby sejmowej. Przekonać się z tego możecie, że w roku 1863/66 frakcya polska liczyła 26 członków, w roku 1862/63 32, w roku 1866 28; obecnie liczy tylko 13. A więc m. p. w przeciągu lat 40 zmniejszyła się liczba posłów polskich w tutajszej izbie sejmowej o przeszło 100 procent.

Do faktu tego łączę dalsze pytanie: czy zmniejszenie się liczby posłów w sejmie pruskim jest wynikiem zmniejszenia się ludności polskiej, lub przynajmniej mniejszego mnożenia się jej w

stosunku do ludności niemieckiej? I tak rzeczy się nie mają. Pod tym względem powołuję się na powagę p. ministra finansów. Pan minister skarbu podał nam w mowie swej z dnia 21 go kwietnia 1904 roku następujące dane. W roku 1861 — a więc właśnie w czasie w którym ludność polska 32 posłów wysyłała — było w poznańskiem 801 tysięcy polaków i 666 tysięcy niemców; różnica więc liczebna mała. W roku 1900, w którym frakcya nasza zmniejszyła się do liczby 18, liczba polaków, wedle podania jego, wynosiła 1.162 000 w obec 724 000 niemców. Pan minister skonstatował dalej, że w obwodzie rejencyjnym kwidzyńskim liczba polaków wzrosła o 9.8 procent, niemców zaś o 4 procent, w obwodzie rejencyjnym poznańskim polaków przybyło 9.5 proc., niemców tylko 1 procent a w obwodzie rejencyjnym bydgoskim polaków 12,8 proc., niemców 7,9 proc. M. p. daty statystyczne pana ministra stosują się zupełnie z wynikami wyborów do parlamentu. (Dzwonek marszałka.)

Marszałek Kröcher przerywa mówcy zwracając mu uwagę, że statystyka wyborów nie należy do etatu ministerstwa skarbu.

Poseł dr. Dziembowski. Panie marszałku, sprawy tej dotknąłem bliżej jedynie z tego powodu, ponieważ pan minister skarbu zaprzeczył w roku przeszłym stanowczo zbiedzeniu ludności polskiej; twierdzenie to moje chciałem podtrzymać na mocy wykazania siły podatkowania tej polskiej ludności. Zrobiłem to już i przechodzę do innych kwestyi.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Konwencya wojskowa

prusko-moskiewska jest, jak się zdaje, w projekcie. Podjęte są podobno usilne starania w Petersburgu celem wznowienia konwencyi z roku 1863, a ma ona na celu, aby, w razie, gdyby ruch we Warszawie i Krolestwie Polskiem przybrał groźniejsze rozmiary, a głównie gdyby ten ruch przybrał charakter narodowy, natychmiast armia pruska ruszyła w pochód celem »uspokojenia tego ruchu« — na zawsze. Podobno silne stronnictwo w Petersburgu popiera te zabiegi pruskie.

Nie napróżno w roku zeszłym w szkołach zachodnio-pruskich kazano uczniom rysować mapy kraju, który się kiedyś, przez czas krótki, nazywał Süd preussen. Ludność Królestwa Polskiego wie dobrze o tem, że w całym tym kraju usilnie pracują ajenci — aby ten ruch stał się nie socyalistycznym, ani robotniczym, tylko narodowym. Atoli ludność ta przeczuwa niebezpieczeństwo i ani myśli o powstaniu.

* **Wiec we Lwówku** odbędzie się w niedzielę 12 marca br. o godzinie 3 i pół po poł. p. Wieczorka.

Na wiecu przemawiać będą pp. posłowie dr. Skarzyński i dr. Dziembowski.

Uprasza się wszystkie gazety o podanie powyższej wiadomości.

Stefan Łącki.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Berlin, 3 marca. (Z parlamentu.) Dalszy ciąg obrad nad etatem ministerstwa spraw wewnętrznych rzeszy.

— Berlin, 3 marca. (Z sejmu). Dalszy ciąg obrad nad etatem ministerstwa kultu. Z okazyi obrad zabiera głos poseł wolnomyślny Kindler i zaleca przyspieszenie budowy gmachu dla akademii, do którego dołączoną powinna być wielka sala dla koncertów i zebrań. Sala ma stanąć, gdzie dziś stoi budynek byłego »Kaisergartenu« — plac ten powinien być cały zatrzymany dla akademii, co najwyżej mógłby tam być postawionym instytut hygieniczny. Minister Studt powiada, że akademia ma wielu słuchaczów a z nowej biblioteki niemieckiej korzystają także polacy, z czego minister wnosi, iż polacy nie mają wstrętu do kultury niemieckiej. — (Pan minister się myli — mamy wyraźny wstręt do kultury **prusko-niemieckiej** i jej objawów, lecz jej się nie obawiamy — z taką kulturą damy sobie radę. Przyp. Red.) Wczoraj ukończono drugie czytanie etatu ministerstwa kultu.

Wojna japońsko-rosyjska. Mimo wszystkich zaciemniających położenie doniesień Kuropatkina nie ulega wątpliwości, że japończycy pędzą rosyan przed sobą, mianowicie cofa się pospiesznie prawe skrzydło rosyjskie przed następującym Kurokim.

— Angielskie pisma podają sensacyjną wiadomość, że dziś lub jutro zajmą japończycy Mukden. — Być może, że wiadomość przedwczesna, pewnem jednak jest, że japończycy osięgnęli bardzo znaczne korzyści i odwrót rosyan będzie bardzo utrudnionym — lub dla części armii prawie niemożliwym. — Oprócz tego donoszą:

— Sachetun, 2 marca: (Doniesienie pet. aj. telegr.) Uporczywe utarczki trwały przez cały dzień. Nasze skrajne lewe skrzydło atakowali japończycy na dwóch punktach. Japończycy bombardowali dalej nasze oba skrzydła i środek. W obwodzie pagórka Putiłowa padło na nas przynajmniej 2500 pocisków z dział oblężniczych i polowych. Pod wieczór ruszyli japończycy na nasze prawe skrzydło, gdzie zawrzała zacięta walka, która jeszcze trwa.

— Sachetun, 2 marca. (Pet tel. aj.) Na prawem skrzydle japończycy energicznie prą naprzód. Na lewym brzegu rzeki Hunho rosyanie walczą uporczywie; cztery japońskie dywizye dotarły dziś do Sawinpu, o 18 kilometrów na zachód od Mukdenu, gdzie je wstrzymały wojska rosyjskie.

— Czterech japońskich oficerów i sierżanta, którzy próbowali zniszczyć tor kolejowy na linii ku Tientinowi pochwycono i ścięto.

— Sachetun, 2 marca. (Pet. tel. aj.) Japończycy atakując ostro oba skrzydła rosyjskie ruszyli nocą do ataku na centrum rosyjskie. Silna kanonada trwa dalej i zwróconą była głównie przeciwko pagórkowi Putyłowa. O godzinie 9 z rana natarła japońska piechota. Straty japończyków bardzo wielkie. Na lewem skrzydle trwa dalej zażarta walka. Wschodni oddział odparł bardzo zażarty atak na Kudjasę. Atak na przełęcz Guntutińską ponowiono, straty obustronne znaczne. Nie osięgnięto rozstrzygającego rezultatu. Na prawem skrzydle wzdłuż rzeki Hun i Lio posuwają się japończycy dalej, przyczem toczyli potyczki aż pod Santainsi. —

Nie trudno zdać sobie sprawę z operacyi japońskich, jakkolwiek trudno odnaleźć wymienione powyżej miejscowości na mapie. Oba skrzydła japońskie naciskają na skrzydła rosyjskie, które wśród utarczek ustępują — trzyma się wprawdzie centrum rosyjskie, lecz i to będzie musiało się cofnąć. — Kuropatkin, jak zwykle trzyma w odwodzie rezerwy, aby umożliwić sobie jaki taki odwrót, a nie ma odwagi całą siłą uderzyć na środek pozycyi japońskich. Ogólnie sądzą, że po tej przegranej Rosya pomyśli o zawarciu pokoju.

Rosya. Wiadomość, że car polecił ministrowi rolnictwa wypracowanie projektu konstytucyi, okazuje się mylną. Jest wprost przeciwnie, car wydał orędzie, w którem zapowiada, że system rządów zmienionym nie będzie.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 4 go marca.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Redakcya** »Wielkopolanina« ma połączenie telefoniczne, numer telefonu **1142.** — Przy tej sposobności zwracamy uwagę interesowanym, że redakcya nie przyjmuje żadnych ogłoszeń płatnych (inseratów, anonsów) i nie przyjmuje też na mówień na nie. **W sprawie ogłoszeń płatnych należy się zwracać do ekspedycyi** »Wielkopolanina, numer telefonu **1013.**

* **Dla rodziny wydalonej** złożył: p. M. Hain z Łagiewnik 1 mk., A. Francus z Skwierzyny 2 mrk. — Razem 7,50 mk.

* **Do kasy** naszej wpłacił na potrzeby biura informacyjnego p. dr. Józef Żychliński 50 marek.

Poznań, dnia 3 marca 1905 r.
Polski Centralny Komitet Wyborczy
M. Więckowski, skarbnik.

* **Na chleb św. Antoniego** złożył: p. M. Hain z Łagiewnik 1 mk. — Razem 56,15 marek.

* **Składkę** na rok 1904 nadesłały do kasy komitetu prow. wyborcz. powiat: 1) śremski, 2) poznańsko-wschodni, 3) czarnkowski, 4) ostrowski (2 raty), 5) mogileński, 6) gnieźnieński, 7) chodzieski, 8) wągrowiecki, 9) kępiński, 10) pleszewski, 11) gostyński, 12) szubiński, 13) żniński, 14) grodziski, 15) śmigielski, 16) międzychodzki, 17) koźmiński, 18) odolanowski, 19) rawicki, 20) nowotomyski, 21) średzki 22) miasto Bydgoszcz, 23) miasto Poznań, 24) strzeliński, 25) poznańsko-zachodni, 26) kościański i 27) jarociński. — Zalegają ze składkami za r. 1904 powiaty: 1) wrzesiński, 2) krotoszyński, 3) ostrzeszowski, 4) witkowski, 5) wschowski, 6) leszczyński, 7) obornicki, 8) babimojski, 9) międzyrzedki, 10) skwierzyński, 11) szamotulski, 12) inowrocławski, 13) wyrzyski, 14) wieleński.

Poznań, dnia 24 lutego 1905 r.
M. Więckowski, skarbnik kom. prow. wybor.
ulica Teatralna nr. 6.

* **Mężczyzna** z wyższem wykształceniem szkolnem poszukuje zajęcia w biurze lub w jakiem fabrycznem przedsiębiorstwie. Zgłoszenia przyjmuje Redakcya Wielkopol., W. Garbary 50 I p.

* **Towarzystwo Wykładów Ludowych im. Ad. Mickiewicza.** W niedzielę, dnia 5 bm. o godzinie 5 po południu wykładać będą na starej sali Bazarowej: a) dr. P. Gantkowski — Z poezyi Jana Kasprowicza. b) dr. J. K. Szuman — O pamiętnikach Jana Chryzostoma Paska. (Ciąg dalszy III). — Wstęp bezpłatny.

Wydział.

* **Z teatru.** Dziś w sobotę komedya Abrahamowicza i Ruszkowskiego: »Pospolite ruszenie«. — W niedzielę po południu: »Rodzina Daniszewów.« Ceny do połowy zniżone. — Wieczorem po raz drugi: »Pospolite ruszenie.« — W poniedziałek: »Eros i Psyche.« — We wtorek: »Pospolite ruszenie.« — W środę: »Eros i Psyche.«

* **W kościele św. Marcina** w Poznaniu pobłogosławiony został dnia 2 marca rb. związek małżeński między kupcem p. Zygmuntem Spława Neymanem, synem byłego ziemianina p. Karola Spława Neymanem i żony jego Wiktoryi z Błociszewskich a panną Joanną Władysławą Łukowską, córką dziennikarza p. M. Łukowskiego i żony jego Maryi z Bąkowskich z Poznania. Do przyozdobienia kościoła przyczyniła się wielce firma p. Łyczyńskiego, plac Wilhelmowski w Poznaniu nadesławszy wspaniały kobierzec, który sięgał od wielkich drzwi kościelnych aż do wielkiego ołtarza. Gości weselnych podejmowali z staropolską gościnnością rodzice panny młodej. Wśród uczty nadaszło blisko sto listów i telegramów z życzeniami dla państwa młodych, do czego i my się przyłączamy, mówiąc obyczajem przodków naszych »Szczęść Boże!«

* **Nowe przedsiębiorstwo polskie.** P. Zygmunt Neymann otwiera przy ulicy Wronieckiej nr. 4 w pobliżu Starego Rynku, handel towarów korzennych, mąki i krupów, na co zwracając uwagę naszych czytelników, życzymy nowemu przedsiębiorstwu z całego serca powodzenia.

* **Zawiadomienie.** Niezamożni rodzice, którzyby pragnęli, chociaż przez kilka godzin tygodniowo powierzać swe dzieci opiece godnych osób, mogą się w tym celu zgłaszać

Królowa złota.

4

Powieść

Pawła A'igremont.

(Ciąg dalszy).

Tymczasem Helena, pomimo pieszczot Teresy i przekonywań Sybili, drżąca i oburzona, powtarzała:

— Nie jestem waryatką i wiem, co mówię. To nie mama!... to nie ona!

Krystyn, do którego Nadina, zarzuciwszy ramiona na jego szyję, mówiła coś po cichu, odjął jej ręce i podszedł do dzieci. Był blady jak trup i rysy miał zmienione.

Siadł na fotelu obok Sybili i gwałtownym ruchem pociągnął ku sobie zbuntowane dziecko.

— Heleno! — rzekł głosem drżącym, usiłując napróżno nadać mu ton rozkazujący — więc i ja może nie jestem twoim ojcem?

— Ach, przeciwnie, jesteś moim tatusiem!

— Więc dla czego nic nie mówisz do mnie?

— Dla tego, że...

Helena namarszczyła czoło; widocznie myślała o czemś poważnem, jasno sformułowanem w jej umyśle dziecinnym i być może, pragnęła wypowiedzieć to głośno.

Hrabia nie nalegał. Przycisnął ją do piersi, ucałował jej głowę i gdy sądził, że ją rozczulił pieszczotami, rzekł łagodnie:

— Dziecino moja — miss Andrew pisała do nas, że byłaś chorą, ale nie przypuszczaliśmy, że tak niebezpiecznie. Żeby zaś nie poznać swej matki... Uściśnij mię, mocno, mocniej... Tak... a teraz ja cię wyleczę. Ach, więc jesteś tak zawzięta! Poczekaj-no, ja cię zaraz poprawię...

Wziął ją na ręce i złożył na kolanach Nadiny.

Hrabina krzyknęła z radości, namiętnie przycisnęła do serca dziewczynkę i zaczęła całować ją zapamiętale.

— Moja córka!... moja ptaszyna!... moja Helusia! Poznajesz mię nareszcie, dziecino okrutna!

— Nie — odrzekła dziewczynka tonem stanowczym. — Pani nie jesteś moją mamą — i używając całej, swej zręczności i siły, zaczęła się wywijać z rąk hrabiny i unikać jej pieszczot i pocałunków.

I byłaby się wyswobodziła, gdy hrabina nagle wysiłkiem uchwyciła ją wpół, objęła mocno rękami i zaczęła całować.

Helena poczuwszy na twarzy jej usta, zbladła jak lilia, krzyknęła, jak gdyby była ranioną śmiertelnie, wyprężyła się konwulsyjnie, poczem głowa jej opadła i ciało zwisiło się bezwładnie.

Teresa gwałtownie rzuciła się ku siostrze.

— Ona nie żyje! — zawołała. — Boże mój, Boże co za nieszczęście!

Nadina wydawała się zrozpaczoną. Łzy spływały z jej ciemnych oczów i staczały się po bladych policzkach.

Hrabia stracił głowę. Miss Andrew tylko zajęła się niesieniem pomocy Helenie. Ale omdlenie było tak silne, że niepodobna było przywrócić jej do przytomności.

Dr. Désormeaux, po którego posłano natychmiast, był starym przyjacielem rodziny i objawiał zawsze wielką sympatyą do hrabiny de Rochebelle.

Wysłuchawszy szczegółów wypadku, zmarszczył brwi i odrzekł:

— Dziecko to było zawsze dziwne. Podczas nieobecności pani tęskniło niezmiernie i cierpiało tak, jak zwykły cierpieć tylko osoby starsze. Widocznie ma żal do swej matki i nie może przebaczyć jej wyjazdu, nie rozumiejąc jego konieczności.

— Masz pan słuszność — potwierdził hrabia. — Ale na miłość Boga, ratuj ją pan, gdyż hrabina bardzo odczuła ten cios.

— Nic dziwnego, tak dobra matka! Chodźmy do niej...

— Jest przy Helenie i nie chce odejść od niej.

— Pojmuję to... Wszakże pragnąłbym złożyć jej moje uszanowanie, zanim udam się do naszej chorej.

Weszli do salonu małego.

— Niech pan poczeka tu na mnie chwilę, ja tymczasem pójdę po moją żonę.

II.

Choroba.

Doktór Dèsormeaux, mężczyzna słusznego wzrostu, o szerokich ramionach i potężnym korpusie, był jednym z najznakomitszych profesorów fakultetu medycznego i jednym z najlepszych praktyków, nietylko w Paryżu, ale w całej Francyi.

Zrodzony w sferze najuboższej, siłą woli, pracą i inteligencyą, wydobył się na zajmowane stanowisko, zyskał sławę znakomitego uczonego. W życiu swojem, zapewne bardzo ciężkiem, widział wiele dobrego i złego, może więcej złego, niż dobrego, to też najniezwyklejsze wypadki nie wywoływały w niem zdziwienia. W rozmowie z p. de Rochebelle spostrzegł, że słowa hrabiego dźwięczały jakimś tonem fałszywym, a oczy jego unikały wzroku doktora. Zaczął mu się przypatrywać uważniej.

Nie omylił się.

Hrabia widocznie był zakłopotany, szukał słów, wyglądał jak gdyby nie powiedział całej prawdy.

— Oho! — pomyślał doktór — coś tu się dzieje... Czyżby w domu tym, dotychczas tak uczciwym, szczerym, kryła się jaka tajemnica, może hańbiąca, jak w tylu innych, w których mimo woli mojej, bywać musiałem?

I zasmucony, zaczął rozmyślać.

Helenka rzeczywiście była dzieckiem dziwnem, skrytem, tajemniczem, rozwiniętem nad swój wiek, milczącem, nie zwierzającem się nigdy ze swych wrażeń i nic nie czyniącem bez zastanowienia. Czy mogła powodować się kaprysami? Doktór zastanowiwszy się sumiennie nad tem pytaniem, odpowiedział sobie, iż nie wierzy w to.

Lecz w takim razie?... ta Nadina, którą tak czciła, a w głębi serca swego może nawet kochał, nie byłaby tą samą, którą Krystyan de Rochebelle przywiózł swoim córkom.

Czyżby to była rzecz możliwa?

się codziennie od godziny 4 do 5 i pół po południu w mieszkaniu przy ulicy Strzałowej nr. 7 parter na lewo. — Wogóle proszę, aby tak rodzice, jak i dzieci, chcący się zemną rozmówić, tam się tylko zgłaszali.

Aniela Tułodziecka.

* **Z wystawy** obrazów »Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych«, ul. Bismarka 1 I. p. Od soboty dnia 18. lutego otwarta wystawa cyklu »Ojcze nasz« Józefa Męciny - Krzesza z Krakowa. Cykl ten składa się z siedmiu obrazów większych obrazów. Wejście 60 fn., dla członków wejście wolne. Wystawa otwarta w dni powszednie od godz. 10 do 6, w niedzielę i święta od godziny 10 do 4.

Zarząd.

* **Na rzecz** ubogich urządza Towarzystwo Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo z parafii katedralnej z łaskawym współudziałem Klubu Towarzyskiego w poniedziałek dnia 6 bm. na wielkiej sali Lamberta wieczorek, połączony z przedstawieniem amatorskiem. Program bardzo urozmaicony. Przedstawienie rozpocznie się o g. 8. Po przedstawieniu zabawa. Biletów nabyć można w składach cygar pp. Żychlińskiego i Drostego, w składzie p. Tomczyńskiego, przy ul. Szerokiej, w składzie p. A. Krüger przy ul. Szerokiej oraz od godziny 4 pocz. przy kasie. O łask. poparcie jaknajuprzejmiej prosi. X. Kaźmirz Michalski prezes.

* **Poznań.** Proces Meyerowej przeciwko hr. Węsiersko-Kwileckiej o rzekome podsunięcie dziecka, jaki się miał toczyć dnia 9 bm. został odroczony — albowiem tak skarżąca, jak oskarżona mają dostawić nowych świadków. Oprócz tych wezwaną jest żona strażnika kolejowego Meyerowa — znany ajent Hechelski, Jadwiga Andruszewska i adwokat krakowski dr. Filimowski, który ten proces prowadzi. Hr. Kwilecka wzywa na świadków kilku znawców i panów. Hr. Kwilecka z Oporowa z procesem tym nie ma nic wspólnego. Już przed 3 laty sąd cywilny tą sprawą się trudnił i uznał młodego hr. Kwileckiego za prawego potomka. Hr. Izabela Kwilecka oświadczyła, że jest gotową ze synem na żądanie sądu przybyć na przyszły termin.

* **Poznań.** Policya wydaliła »uprzykrzonego obcokrajowca« artystę teatru polskiego p. Szymańskiego.

* **Poznań.** Na stokach fortu Prittwitza zniszczono drzewa akacyjne. Policya wzywa osoby, które mogłyby dać wyjaśnienie o szkodnikach, aby się do gmachu policyi zgłosiły.

* **Zwracamy** uwagę szan. czytelników naszych na anons kupca rodaka pana Władysława Hahna, posiadający w Poznaniu przy Starym Rynku pod Nr: 55 skład artykułów męzkich, bielizny i tapet, wabiący oko widza z daleka swą nadzwyczajną gustowną wystawą i podpadającą piękną firmą. Po czterech latach istnienia, podniosło, zaufanie odbiorców, jakiego firma ta stale zażywa, skład do tego stopnia, że prawie poznać nie można; jakie ten dobór towarów jak najróżniejszych kapeluszy, czapek, krawatów, rękawiczek, parasoli lasek itd. W drugim zaś dobranym niedawno z potrzeby składu, znajdują się ogromne zapasy tapet i dodatki do takowych w wielkim wyborze. Składy i okna oświetlono elektrycznie podnoszą całość do uroczego widoku. — Skład ten polecamy gorąco wszystkiem w Poznaniu i prowincyi jakoż i panom właścicielom domów i panom malarzom tem więcej, że jak się przekonaliśmy są ceny bardzo tanie; przeciwnie słyszy się ceny takie, że na wyprzedażach tańsze już być nie mogą, a usługa uprzejma, skora i rzetelna.

* **Zwracamy** uwagę na anons pana Nepomucena Skórnickiego, który urządził w swym składzie obuwia ośmiodniową wyprzedaż obuwia zimowego, jako i też takiego, które jest cokolwiek wygniecone i okurzone. Odsełamy zatem szanownych czytelników do anonsu i zalecamy ażeby każdy, kto chce mieć trwałe, a przytem tanie obuwie, zechciał z tej sposobności z korzystać.

* **Zwracamy** uwagę na anons pana Aug. Denizota, właściciela szkółek w Poznaniu przy ulicy Kolejowej 45, polecającego swe znane ogólnie w wyborowym gatunku drzewa i krzewy owocowe i ozdobne. W cenniku, jaki ta firma na żądanie wysela darmo i opłatnie, znaleść można wszystko, co tylko w udział szkółek wchodzi, a przytem ceny jak najkorzystniejsze. Polecamy szkółki p. Aug. Denizota uwadze Szanownych Czytelników naszych.

* **Zwracamy uwagę** rodzicom na anons nauczyciela p. Różańskiego, który zajmuje się religijnem wychowaniem gimnazyastów i przysposabia w swym pensyonacie nowicyuszów do wyższych szkół, polecając go jako sumiennego pedagoga.

* **Koźmin.** W dniu 16 i 17 lutego rb. odbyła się w Berlinie w Kaiserhof-Hotelu wystawa wyrobów mięsnych, w której brało udział wielu rzeźników z państwa niemieckiego. Z polaków brał w tejże także udział nasz rodak pan Józef Idziorek, rzeźnik z Koźmina, który za wyborowe wędzone szynki odebrał w nagrodę 1 srebrny medal I. klasy. Szczęść mu Boże.

* **Owińska.** W skład zarządu nowo utworzonego kriegervereinu weszli polacy Czygan i Kubiak. Hakatyści powinni im przesłać uznanie za ten czyn patryotyczny.

* **Leszno.** Właściciel pewnej znaczniejszej firmy handlowej, żyd, umiejący po polsku i mający przeważnie polski personał, — bo odbiorcami są także przeważnie polacy z okolicy — zakazuje temu personałowi mówić po polsku. Personał jest oburzony, a jeden z personału ma zamiar podać nazwisko szefa do publicznej wiadomości — może to pomoże o tyle, że odbiorcy towarów; polacy — przestaną lgnąć do tego składu, jak muchy do miodu.

* **Ostrów.** Sekretarz Marszałek z Baranowa przejechany przez wóz ciężarowy zakończył życie na miejscu. (—) W Bogwidzu skotarz Sobczak umarł zażgany przez stadnika.

* **Ostrzeszów.** Jedenastoletni chłopiec z Mieleszewka wziął do ręki nabitą strzelbę ojca — wymierzył, żartując, do dziesięcioletniego towarzysza — strzał padł, a chłopiec upadł na ziemię i skonał.

* **Margonin** w lutym. W mieście naszym mamy polskie Towarzystwo przemysłowe, które nam co roku zrobi jakąś niespodziankę, a osobliwie w czasie zimowym. Oto w tym roku tj. w niedzielę dnia 19 bm. urządziło nam ono teatr amatorski na sali p. Frankego. Odegrano dwie sztuki p. t. »Chłopi arystokraci« i »Bartosz z pod Krakowa«. Tak panowie amatorzy, jak i panny amatorki ze swego zadania się świetnie wywiązali, grając bardzo dobrze, za co im od nas należy się zasłużona pochwała i zachęta do dalszej na tem polu pracy. Dość duża sala zapełniona była po brzegi. Dużo gości przybyło z okolicy a najbardziej ucieszył Towarzystwo pan hr. Bniński z Pietronki, przysyłając na przedstawienie swoich ludzi roboczych. Oby więcej było naśladowców p. hr. Bnińskiego. Jakażby to była radość pomiędzy ludem, że mają takich panów, którzy za ich pracę odwdzięczają się, dając im nieco czasu na rozrywkę. Towarzystwa przemysłowe widząc przychylność tych panów, tem bardziej rozwijać się będą. Cześć p. hr. Bnińskiemu. Należy się także cześć naszym wielebnym księżom za łaskawe poparcie nas swą obecnością na przedstawieniu oraz i pp. dzierżawcom z dóbr prochnowskich, którzy pomimo niestałej pogody na przedstawienie przybyli należy się uznanie. A wam szanowni goście tak z miasta jak i z okolicy, którzy przybyliście na przedstawienie serdecznie dziękujemy. Po przedstawieniu odbyła się zabawa z tańcami, która trwała w najlepszej harmonii i porządku do 5 godziny rano. — (Dziękujemy za ładną korespondencyą i prosimy o dalsze. Red.)

* **Grodzisk.** W niedzielę, 26 lutego odbyło się przedstawienie amatorskie urządzone przez Tow. Śpiewu Polskiego, na którem odegrano Skałbmierzanki. Udział obywatelstwa tak z miasta jak i z okolicy był liczny. — Przedstawienie odegrano bardzo dobrze, co zasługą reżysera pana Bronisława Hoffmanna, który się zawsze z swego trudnego zadania dobrze wywiąże. Na szczególniejszą pochwałę zasługują panie Kudlińska w roli Dosi, która z swym Pieprzykiem p. Cz. doskonale grała. P. Stachowska w roli Marcinowej tak dobrze grała i śpiewała, że publiczność w zadziwienie wprowadzała to też nieszczędzono jej oklasków. Tak samo drugie panie amatorki niechaj przyjmą podziękę za swe trudy. Pożałowania godnem jest, że Tow. Śpiewu Polskiego jeszcze nie przyszło do przekonania, że »Swój do swego« jeno obce chwalą a swoje ganią zamawiając obcą niemiecką muzykę do przedstawienia, która kasztowała blisko 100 mrk., zatem większą część dochodu zjedli »nasi najmilsi.« Komitet Tow. zamówił początkowo tutejszą polską orkiestrę za niższą cenę, lecz potem się odmyślił. — Powyższe podajemy na odpowiedzialność korespondenta. Uwagi wystosowane pod adresem Towarzystwa skreśliliśmy, podając tylko gołe fakt. Czekamy wyjaśnienia. Red.)

* **Petersburg** Ucieczka morderców w. ks. Sergiusza? Londyński »Central News« donosi, że mordercy wielkiego księcia Sergiusza zdołali ujść z więzienia. Uwolniło ich kilku rewolucyonistów przebranych za dozorców. Według innych wersyi, trzej przyjaciele uwięzionych przybyli w przebraniu generalskiem z rozkazem natychmiastowego wydania morderców, celem umieszczenia ich w innem miejscu. Wiadomość ta wydaje się nieprawdopodobną.

* **Kalendarz.** Niedziela, dn. 5 marca rb. Teofila b. Wschód słońca o godz. 6, minut 41, zachód o godz. 5 min. 43.

Poniedziałek, dnia 6 bm. Koleta p.

Ruch w Towarzystwach.

* **Zwyczajne** zebranie Kat. Tow. Rzem. Polskich w Poznaniu odbędzie się w poniedziałek dnia 6 marca 1905 wieczorem o godzinie pół do 9 na sali Domu Katolickiego. Na porządku obrad wykład X. wicepatrona Czechowskiego. Zarząd.

* **Msza św.** dla rozwoju Tow. Młodzieży polsko katol. w Poznaniu odprawi się w niedzielę dnia 5 bm. rano o godz. 8 w kościele Panny Maryi. Zarząd.

* **Zebranie** Kółka Kat. Tow. Rzemieśln. polsk. w Poznaniu odbędzie się w niedzielę, dnia 5 marca rb. po poł. o godz. 1 i pół na sali Dominikańskiej. Zarząd.

* **Zwyczajne zebranie** polskiego Związku zawodowego filii pracujących w browarach odbędzie się w niedzielę dnia 5 b. m. o godz. 5 po poł. w lokalu p. Kubickiego, W. Garbary nr. 44. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. Zarząd.

* **Baczność metalowcy!** W niedzielę, dnia 5 marca polskiego Związku zawodowego w Domu Katolickim, w południe o godz. 12 w południe. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. Zarząd.

* **»Iskra«** Tow. kształcącej się Młodzieży polskiej w Poznaniu. Zwyczajne zebranie odbędzie się dziś w sobotę dnia 4 bm. o godz. 8 min. 15 na sali Domu św. Józefa. Na porządku obrad dalszy ciąg wykładu »Jaki koniec czeka naszą ziemię,« referat, oraz ważne sprawy. Zarząd.

* **Zwyczajne zebranie** Tow. polsko-kat. Terminatorów pod wezw. św. Alojzego odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 2 i pół na sali św. Józefa. Ca porządku obrad: wykład, oraz inne ważne sprawy.

Zarząd.

* **Klub Towarzyski** w Poznaniu. Łask. Paniom jako też i szan. członkom, biorącym udział w występie na zabawie odbyć się mającej na rzecz ubogich przez Tow. Pań św. Wincentego à Paulo z parafii archikatedralnej w poniedziałek, dnia 6 bm. na wielkiej sali Lamberta donosimy, iż próba generalna odbędzie się w poniedziałek, dnia 6 bm. począwszy od godz. 12 w poł. na sali Apolle.

Zarząd.

* **Zwyczajne** zebranie nowo założonego Towarzystwa Młodzieży Polsko-Katolickiej pod opieką św. Jana Kantego na Wildzie, odbędzie się w niedzielę, dnia 5 b. m. o godzinie 5 w lokalu pana Zimmermanna przy ulcy Fabrycznej Nr. 6. Zarząd.

* **Jerzyce.** Zwyczajne zebranie Towarzystwa Przemysłowców w Jerzycach odbędzie się w przyszły poniedziałek, dnia 6-go marca r. b. o godzinie 8 wieczorem w lokalu Towarzystwa u pana Popieli ul. Kościelna.

Zarząd.

* **Wielichowo.** Towarzystwo Przemysłowe w Wielichowie urządza w poniedziałek, dnia 6 bm. na sali pani Förmanowicz przedstawienie amatorskie. Odegranem będzie: »Słowiczek« i »Bartosz z pod Krakowa«. — Początek przedstawienia punktualnie o godzinie 7 i pół wieczorem. Zarząd.

Obrona prawna.

* **Panu** J. K. w P. odpowiadamy. Ponieważ Pan w prywatnem Towarzystwie jesteś zabezpieczonym, więc wynagrodzenie tylko możesz Pan dostać, jeżeli Pan warunkom polisy zadość uczynisz. Ponieważ my warunków polisy nie znamy, więc nie możemy powiedzieć, czy Pan wynagrodzenie uzyskasz. W miejsce zagubionej polisy nie jest Towarzystwo zobowiązane wydać Panu nową polisę, ale odpisu polisy na żądanie z pewnością Panu udzieli. 2) Rentę inwalidztwa mógłbyś Pan wtenczas uzyskać, gdybyś Pan miał najmniej 200 marek zabezpieczenia wlepionych i gdyby Panu lekarz dał poświadczenie, że Pan już ani trzeciej części tego zarobić nie możesz, co Pan dawniej zarabiałeś.

* **Handlarzowi** nie można zakazać, aby na swoje podwórze wjeżdżał 4-konnemi wozami, ale jeżeli Panu uszkodzi dom, to może go Pan skarżyć o odszkodowanie. 2) Jeżeli zapisanie gruntu na rzecz Pana zależy od siostry Pana, która jest w Ameryce, to możesz Pan wnieść do sądu, ażeby dla siostry ustanowiono tu kuratora. Kurator może potem oddać za siostrę potrzebną deklaracyą.

* **Panu** W. S. w W. odpowiadamy. Przeciw urzędnikowi stanu cywilnego, który nie chce imion polskich wpisać w księgi urodzenia, przysługuje Panu zażalenie do landrata.

* **Panu** W. A. w Z. odpowiadamy. Prawo nie przepisuje, ile godzin i w których godzinach pomocnik handlowy pracować musi. W każdem mieście są osobne w tym względzie policyjne przepisy. W skutek ubliżenia pomocnikowi przez pryncypała nie może jeszcze pomocnik opuszczać miejsca.

* **Panu** A. S. w S. odpowiadamy. Czy Pan obowiązany jesteś powrócić restauratorawi 16 marek wydane za zakupione a Panu skradzione ubranie, to zależy od tego, czy sąd uzna, że restaurator za tak tanią cenę nie powinien był kupować ubrania, albo też, że je za tę cenę mógł kupić.

* **Panu** J. F. K. odpowiadamy. Od 300 marek zapisanych Pańskiemu synowi wynosi podatek spadkowy 24 marki i jeżeli główny spadkobierca je zapłacił, to mu powrócone być muszą.

Od Redakcyi.

* **Panu** Ludw. G. w Camen. Podanie z opisem do ministra wojny.

Wiadomości handlowe.

Sprawozdanie giełdowe.

„Poznań," dnia 4-go marca 1905 r.

Pożyczka niemiecka 3 i pół proc.	102,50	mk.
Pożyczka pruska ukons. 3 i pół proc.	102,50	„
dto. 3 proc.	91,60	„
Listy zastawne poznańskie 4 proc.	103,—	„
dto. 3 i pół proc.	99,75	„
Listy rentowe poznańskie 3 i pół proc.	100,10	„
dto. 4 proc.	103,75	„
Renta włoska 4 proc.	105,70	„
Austryacka renta złota 4 proc.	102,40	„
Austryacka renta srebrna 4½ proc.	101,60	„
Listy zastawne polskie 4 i pół proc.	94,80	„
Renta węgierska złota 4 proc.	100,20	„
Banknoty francuskie za 100 fr.	81,45	„
Banknoty austryackie za 100 hal.	85,25	„
Banknoty rosyjskie za 100 rs.	216,—	„

Poznań, dnia 3 marca 1905 r.
Urzędowe notowania miejskiej komisyi targowej na targu zbożowym.)
Za 100 kilogramów:

	towar piękny	średni	pośledni
Pszenica	17,20	16,90	16,50
Żyto	12,90	12,60	12,20
Jęczmień nowy	14,90	14,—	13,10
Owies	13,90	13,40	13,20

Poznański targ na bydło z dnia 3-go marca rb. (Sprawozdanie urzędowe). Zwieziono i spędzono:

64	sztuk bydła rogatego
115	„ cieląt
8	„ owiec
—	„ kozy
381	„ świń
27	„ prosiąt
Razem 595	sztuk zwierząt.

Płacono za 50 kilogramów wagi żywej:
Rogacizna: Stadniki i jałowice: I kl. — do — mk. II kl. 30—33 m. Jońce I kl. 36 do — mk. II kl. 31—33 mk. III kl. 27—29 marek. Krowy I kl. —30— mk. II kl. 25—27 mrk. III kl. 20—23 mk.
Cielęta: I kl. 46—47 mk. II kl. 38—42 mk. III kl. 30—34 mk.
Owce: I kl. —00— mk., II kl. —00— mk., III kl. 23—24 mk.
Nierogacizna: I kl. 49—50 mk. (niektóre wyżej), II kl. 46—48 m., III kl. 43—45 m., IV kl. (maciory) 43—47 m., tuczniki —00 m.
Interes był spokojny. — Targ uprzątnięto.

Poznań, dnia 3-go marca 1905 r.
(Urzędowe sprawozdanie targowe komisyi targowej miasta Poznania).

Inne artykuły.		najwyższa mr.	najniższa mr.	przeciętne mr.
Słoma snopkowa	za 100 klg.	6,—	5,—	5,50
Siano	„	8,50	8,—	8,25
Ziemniaki	„	6,50	6,—	6,25
Wołowina (od łopatki	za 1 klg.	1,40	1,20	1,30
Wołowina (od brzucha	„	1,30	1,20	1,25
Wieprzowina	„	1,50	1,30	1,40
Cielęcina	„	1,50	1,30	1,40
Skopowina	„	1,50	1,30	1,40
Słonina	„	1,60	0,—	1,60
Masło	„	2,60	2,40	2,50
Łój wołowy	„	1,10	1,—	1,05
Jaja	„	3,20	3,—	3,10

Giełda wrocławska, dnia 2 marca rb.
Za 100 kilogramów.

	dobry towar najw. cena mrk.	najw. cena mrk.	średni towar najw. cena mrk.	najw. cena mrk.	pośl. towar najw. cena mrk.	najw. cena mrk.
Pszenica biała	17,40	16,90	16,80	16,40	16,30	15,40
„ żółta	17,30	16,80	16,70	16,30	16,20	15,30
Żyto	13,60	13,40	13,30	12,90	12,80	12,30
Jęczmień	16,—	15,30	14,80	14,30	13,80	13,30
Owies	14,80	14,50	14,20	13,80	13,70	13,20
Groch Wikt.	19,50	18,50	17,50	16,50	15,50	14,50
Groch mały	17,50	17,—	15,80	14,80	14,—	13,50

Bydgoszcz, 2-go marca r. b. (Sprawozdanie Izby handlowej). Pszenica 160—167 marek. — Żyto wedle gatunku 120—129 marek. — Jęczmień podług gatunku 130—140 marek. Towar dla browaru 140—145 marek. — Groch na paszę 133—140 marek, do gotowania 160—170 marek. — Owies 120—134 marek.

Fabryka papierosów i tureckich tytuniu
„WULKAN“
I. P. J. Komendziński w Dreźnie
zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytonie, które w wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia.

(Nadesłano).

* **„Wiener Mode“** zeszyt 11 wyszedł z druku i zdumiewa nadmiarem zawartości. Sto dwie ryciny mód i robót ręcznych, oprócz tego dodatek wiedeńskich mód dziecięcych, tablica kroju i dodatek powieściowy. »Wiener Mode« można zamawiać we wszystkich tutejszych księgarniach.

Do dzisiejszego numeru »Wielk.« dołączamy ponownie dodatek p. **C. Adamskiego** w Poznaniu, na który zwracamy uwagę. Wyprzedaż odbywa się po bardzo zniżonych cenach w tymczasowym lokalu przy ul. Wilhelmowskiej 13 i jest zwiedzaną przez ogromną liczbę kupujących, także w godzinach popołudniowych lokale p. C. Adamskiego są zupełnie przepełnione. — Kto może, niech przedpołudniem korzysta z wyprzedaży, która trwać będzie tylko do 11 marca.

Wszelkie nowości wiosenne nadeszły!!!

Telefon 717. Wybór wielki. Ceny tanie. **Poznań,** Stary Rynek 55.

W. Hahn

(Władysław Hahn)

i poleca **po najniższych cenach:**

Poznań, Stary Rynek 55. Wybór wielki. Ceny tanie. Telefon 717.

Kapelusze męzkie **1,00** mk.
lepsze 1,50 2,00 2,50 3,00 4,00 mk.

Kapelusze męzkie, **filcowe** **4,75** mk.
i lepsze: »Hückel'a«, »Borsalino«, »Howlison«, »Habig'a«.

Kapelusze dla chłopców **90** fen.
lepsze 1,00 1,25 1,50 1,75 mk.

Cylindry i szapoklaki od **7,00** mk.
w najnowszych fasonach wiedeńskich.

Czapki w wielkim wyborze!

Rękawiczki glazowe kolorowe **1,00** mk.
i lepsze 1,50 2,00 2,50 3,00 do 4,00 mk.

Rękawiczki glazowe białe **1,50** mk.
i lepsze białe 2,00 i 2,50 mk.

Rękawiczki trykotowe **50** fen

Laski

Nowości latowe 1905 r. od **40** fen.,
lepsze **50, 60, 75, 95** fen.
wykładane 1.50, 2.00, 3.00, 4.00 mk. do najlepszych.

Laski z srebrnemi rączkami.

Krawaty

w rozmaitych i najświeższych fasonach.

Dyplomaty od **10** fen. **Plastrony** od **40** fen.

Regaty od **35** fen. **do wiązania** od **25** fen.

Specyalność czysto jedwabne krawaty
3 sztuki w pudełku **1,00** mk.

Ochraniacze
od **50** począwszy.

Bielizna.

Koszule męzkie wierzchnie **2,90** mk
Koszule męzkie z pikowym gorsem **4,25** mk
Koszule kolorowe z mankietami **3,00** mk

Mankiety — Kołnierzyki
Przodki
płócienne i pikowe.

Parasole.

Męzkie i damskie **1,90** mk
Męzkie z podw. drutami (Sturmgestell) **2,35** mk.
i lepsze 3,00 4,00 4,50 **5,00** mk.

Specyalna marka Ideal
250 gramów **5,75** mk.

Grand Prix.

Galanterya.

Portmonetki męzkie i damskie **10** fen.
lepsze **25, 50, 75** fen., **1** mk. do najdroższych.
Necessairki kieszonk. **15** fen. do **2,00** mk.
Necessairki do podróży **2,90** mk.
Etui do cygar i papierosów **1,00** mk.
lepsze **1,50, 2,00, 3,00** mk. i droższe.
Etui do pieniędzy papierowych od **2,00** mk.
Guziczki do mankiet od **20** fen.
Guziczki do koszul od **25** fen. garnitur.
Guziczki do kołnierzyków 2 szt. **5** fen. i lepsze.
Śpilki do krawatów od **20** fen.
w olbrzymim wyborze.

Skarpetki od **30** fen.
Szelki dla chłopców od **40** fen.
Szelki męzkie **75** fen. **1** mk. do 4,50 mk.
Nowość: Szelki sokolskie.

Dnia 2 marca zasnął w Bogu nasz kilkoletni członek ś. p.

Ludwik Talarowski.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, d. 5. bm. z domu żałoby Wenecka 11-12 o g. 4 po poł.

O liczny udział w pogrzebie uprasza Zarząd
Kat. Tow. Rzemieśln. Polskich w Poznaniu.

Tylko krótki czas!

Orginalny cyrk pchli!

w parterowych lokalach przy ulicy **Rycerskiej 36,** codzień podziw wzbudzające **przedstawienie.**
Otwarte od godz. **3** po południu do godz **9** wiecz.

Tylko jeszcze 4 dni

i to do **8 marca** sprzedawać będę resztę
obuwia zimowego,
jako też
obuwie skórkowe

które jest cokolwiek wygniecione lub skurzone, a które przez to na wartości swej nic nie traci **o 25 procent taniej jak zwykle.**

Przy zakupnie zaś po nad 20 marek udzielam jeszcze **osobny rabat.**

Ktokowiekl chce się zatem zaopatrzyć w dobre, trwałe, a przytem tanie obuwie niechaj nie omieszka z tej sposobności korzystać.

Nep. Skórnicki, Poznań.
Tylko na ul. Wodnej nr. 1.

Baczność!

Wskutek nagłej zmiany stosunków familijnych jest **skład kolonialny z maglą,** przy ożywionej ulicy Poznania, doskonale zaprowadzony i prosperujący, natychmiast do sprzedania. Pieniędzy potrzeba 900—1000 mk. Dzierżawa z przyległ. pomieszkaniem bardzo tania.
Zgłoszenia przyjmuje: **R-imann, Chwaliszewo 6, IV ptr.**

Nowości na porę wiosenną

w olbrzymim wyborze!

Ubrania - Paletoty - Płaszcze
Spodnie - Kamizelki itd. itd.
z najnowszych materyałów.

Oddział ubiorków i paletocików dla chłopców
bogato zaopatrzony.

Sukna! Największy skład. Sprzedaż z łokcia.

Pracownia eleg. garderoby podług miary.

K. Kużaj Poznań, Wrocławska ul 13|14 Telefon 1342

Do komunii dla chłopców.

Kapelusze sztuka **95** f.
Kołnierzyki poczwórne, sztuka **25** f.
Mankiety para **25** f.
Serwiteury z kołnierzyk. szt. **35** f.
3 sztuki **1,00** mk.
Krawaty, szelki itd.

Bracia Wittkowski,
Fryderykowska 5
naprzeciw pl. Sapieżyńskiego.
Związek gospodarczy.

Aug. Denizot,

właściciel szkółek.
Poznań W 3, ulica Kanałowa nr. 45,
poleca:
Drzewa i krzewy owocowe.
Drzewa i krzewy ozdobne.
Drzewa alejowe.
Róże. Konifery.
Wysadki na żywopłoty.
Wysadki truskawkowe i szparagowe.
drzewa płaczące.
Cennik ilustrowany darmo i opłatnie.
Adres na listy: **Denizot, Poznań (Posen) W. 3.**

Baczność!

Drzewo w najlepszym stanie z rozbierki **drzwi, okna, piece, podłogi, flisy. szyny** do welbowania itd. za przystępną cenę do sprzedania. [1351
P. Świnka,
Poznań-Wilda, ul. Bülowa 10.

Parcelacya!

W sobotę, dnia 11 Marca r. b. przed południem od godz. 11 począwszy parcelować będziemy w **Turowach,** stacya pocztowa Bogusław, stacya kolei Pleszew, majątek ziemski p. p. S. Rawickiego i S. Lewina w obszarze **ca. 1100 mórg** dobrej, częścią pszennej, częścią żytniej ziemi, włącznie 200 mórg trzykośnych łąk **z ładnym dworkiem, 7 domami mieszk.,** w których mieszkać może 18—20 familii, z kompletnemi budynkami gosp. i gorzelnią, mającą **160 beczek** kontyngentu, wraz z kompletnym inwentarzem żywym i martwym.

Parcele nabywać można w każdej wielkości z budynkami gosp. i domami mieszk. lub bez. Warunki kupna bardzo dogodne.

Z parcelacyi pozostanie

Dworostwo

ca. 600 mórg o odpowiedniemi budynkami gosp. i inwentarzem.

Spółka Rólników Parcelacyjna!
E. G. m. b. H.
Poznań — Posen,
Plac Wilhelm. 18, I.

Parcelacya!

w Bzowie, w powiecie Czarnkowskim, stacya kolei i poczta w Lubaszu, są do nabycia parcele żytniej ziemi od **50 mórg** począwszy, pod korzystnemi warunkami.

Konsens kolonizacyjny uzyskany, a nabywcy parcel mają prawo **budowania nowych zagród.**

Zgłoszenia przyjmuje
Dom. Bzowo (Sagen) p. Lubasch.

Parcelacya.

We wtorek, dnia 7-go marca rb. w południe o godzinie **1**-ej będziemy sprzedawali

w Zbęchach

w powiecie Kościańskim **gospodarstwo 22 mg.** z budynkami w całości lub w parcelach. Odległość od najbliż. stacyi kolejowej 10 minut.

Adres: **Bank Parcelacyjny**
Posen, Victoriastr. 12.

Ważne dla rodziców!

Prywatnych lekcyi w łacinie, francuzk., niem. i rachunkach udzielam i przysposabiam nowicyuszów w krótkim czasie aż do kwarty szkół gimnaz. i realnych. W mym pensyonacie jest pomoc w naukach pewna, opieka ojcowska i wychowanie religijne.
Różański, nauczyciel, Piekary No. 25, I piętro.

Każdą ilość
siana, słomy, kartofli i witek koszykarskich
kupuję wagonami za gotówkę.
P. Wallerand, Poznań.
Kreuzstr. 6. — Telefon nr. **1757.**

Szukam kupna mniejszej
kamieniczki
w Poznaniu lub **starszego domu** na przedmieściu albo **gospodarstwa** na wsi. Na kamieniczkę zaliczka po dług umowy, na gospodarstwo 9 000 do 10 000 mrk. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 1480.

Ogród f sad

do wydzierżawienia, 4 morgi obszaru, z pomieszkaniem i chlewami w mieście
Forczpan do koni i **chłopak** do stajni mogą się zgłosić.
A. Ruczyński, budowniczy,
Kórnik.

Mamka zdrowa i dziewczyny są do umieszczenia. **Ludwika Zielińska,** pośredniczka miejsc, Nowy Rynek 2.

Skład wiktualny

z maglą dobrze zaprowadzony jest z pow. innego przedsiębiorstwa zaraz do sprzedania.
Spieszne zgłoszenia do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **1476.**

Starszego pomocnika

do handlu win i destyl. z podaniem warunków co do pensyi, z dołącz. fotografii, poszukuje od 1. 4. r. b
W. Cybiński, Krotoszyn.

Poszukujemy od 15 marca ew. 1 kwietnia rb.
dzielnej, zgrabnej
ekspedyentki
miłej powierzchowności, która musi władać obydwoma językami krajow.
Prince of Wales,
plac Wilhelmowski nr. 1.

Potrzebni: **Pisarz g., kowal, stelmach, włódarz, stangret. służący, kucharz i ogrodnik** kaw. Pośrednik miejsc,
Stanisław Tuczyński,
Posen, Ritterstr. 10.

Ogrodnik

samotny, w starszym wieku (ev. emeryt) obeznany dokładnie z swym zawodem potrzebny od 1 kwietnia r. b. do małego ogrodu za skromnem wynagrodzeniem.
Dom. Penskowo, Samter.

Potrzebni od kwietnia: **Służący** kaw. do miasta na 300 mk., liberyą i pranie. **Pokojówka** do miasta na 200 mk. **Gospodyni** samodz. do dworu do 1 pana dziedzica z gotow. i prasow. na 300 mk. **Gospodyni** do niem. dworu z gotow. na 360 mk. **Panna służ.** z prasow. chociaż w I miejsce. **Praczka** do hrab. dworu. »Pośrednik miejsc,«
adres: **Franciszek Niedzielski,**
Poznań-Posen, Bäckerstrasse 7.
Telefon No. 1036.
[Znajdą umieszczenie **urzędnik** żon., **2 urzędników** kaw.]

Nowa Wenecya, przy drodze Dembińskiej 8, vis à vis Sanct Domiego. — Co niedzielę **familijna zabawa.** W wtorek d. 7. tm. urządzam **wielki bal mięsopustny.**
Wstęp 50 fen.
Na który jak najuprzejmiej zaprasza
gospodarz **F. Stanikowski.**

Z powodu przeprowadzki jest
bryczka
i kilka centnarów drewnianych węgli na sprzedaż.
Wilda. ulica Bülowa 14.

Panny do szycia

na dobrą zapłatę przyjmie krawiec **Pawlik,** Wilda, ulica Strumykowa nr. 3, w podwórzu, parter.

Potrzebni od kwietnia: **Ogrodnik** k. myśliwy. **Ogrodnik** k. z usł. do samotn. pana dziedzica. **Służący** k. do dworu **Ogrodnik** k. do oranżeryi. **Chłopak** kredensowy, który już był w dworze, albo taki, który nie był a chce się wyuczyć na służącego.
Pośrednik miejsc
Franciszek Niedzielski,
Poznań — Posen, Bäckerstr. 7.
Telefon No. 1036.

Panna

do szycia na maszynie potrzebna zaraz lub od 15 tm.
Malinowska,
ulica Wilhelmowska nr. 16, I.

Włódarz, stelmach, kowal z zaciężn. na duże zasł. potrz. od 1. 4. 05. **Antoni Krajewski,** Stellenvermittler, Petristr. 9.

Urzędnik kaw. na 1000 mk. **Urzędnik** ż. na 800 mk. **Bona** Polka i Niemka potrz. od 1. 4. 05.

Ucznia

syna uczciwych rodziców z odpow. wiadomościami szkólnemi, przyjmie **Maryan Łożyński,** Strzałkowo, handel tow. kolonialn. i drogeryjn

---

Ucznia

syna porządnych rodziców przyjmie od zaraz
Jan Wichrowski, fryzyer
Jarocin.

Pomieszkanie

do wynajęcia, **1 pokój** i kuchnia **3 pokoje,** kuchnia, łazienka z balkonem i przynależyt., **1 skład** z pomieszk. i sklepem.
Chwaliszewo nr. 17.

(2 Dodatki.)

Znacznie powiększony skład tapet.

Tapety
od 12 fen. rulon.

Rozety.
Drążki do firan i portyer.
Lisztwy
oraz wszelkie przybory do tapet.
Ceraty: Obrusy gumowe.
Lincrusty.

W. Hahn
(Władysław Hahn)
Poznań, Stary Rynek 55.
Telefon 717.

przeszło 600 deseni stale na składzie.
P. właścicielom domów i p. malarzom najwyższy rabat. — Proszę moją wystawę tapet obejrzeć.

Pielęgnowanie włosów: Wieczorem przed pójściem do łóżka i rano po wstaniu należy głowę **Brazay'a wódką francuzką** dobrze wymyć. Przy używaniu **Brazay'a wódki francuzkiej** uważać należy, ażeby się nie narażać na przeciąg powietrza. Słynny profesor uniwersytetu Dr. Tanhoffer mówi w swem dziele »Anatomia i moda«: **„Mycie włosów jest ważnem. Nos i włos nie lubią zbyt wody. Nos ma być pielęgnowany oliwą albo czyszczonym łojem, również jak i włos. Włosy lubią olejowate materye, ponieważ takowe mało zawartości tłuszczu mają. Do czyszczenia włosów są z jajami przyrządzene płyny, zawierające ług i alkohol, bardzo stósowne. Damy Japonii myją włosy wodą. Czyniłyby jednakże bezwarunkowo lepiej, gdyby domieszywały WÓDKI FRANCUZKIEJ."**

Do nabycia **w Poznaniu:** Umbreit & Co., R. Barcikowski, Paweł Wolff, F. Konikiewicz, K. Gundermann, J. Czepczyński.

Bardzo tanio! Bardzo tanio!

Kołowce

począwszy od **73 mk.** Wyścigowce po cenach wyjątkowych. Specyalna marka: Kołowiec narodowy **„Sokół"** nadzwyczaj lekko chodzący, fabrykat wyborowy pod 2-letnią gwarancyą. — **Maszyny do szycia, kołowce motorowe, maszyny do prania, wyżdżemania, samochody.** — Wszelkie reparacye po cenach nadzwyczaj tanich. — Wielki zapas wszelkich części do kołowcy.

K. Walczyński,
plac Wilhelmowski 14.
— Spłata częściowo dozwolona. —
Cennik gratis i franco!
Hurtownie i detalicznie.
Miesięczna płata.

Lokal

z przyległem mieszkaniem, w którym interes fryzyerski i gołarnia z wielkim skutkiem od lat prowadzona jest od 1. 4. 05. do wynajęcia.
Apteka na Chwaliszewie.

Otwarcie sezonu wiosennego.

Olbrzymi wybór gotowej garderoby męzkiej i dla chłopców.

Ubiory dla konfirmandów.

Moją zasadą jest:
Rzetelna usługa, dostarczanie tylko dobrych i trwałych materyi.
Tanie — ale stałe ceny.

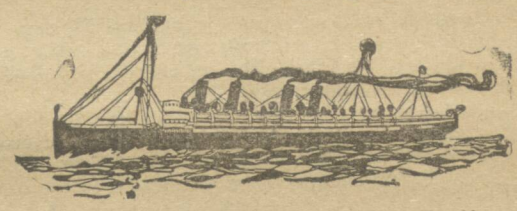
Wspaniałe nowości w konfekcyi dla dzieci.

Mój skład krajowych i zagranicznych materyi w gustownych modnych wzorach jest już skompletowany, polecam zatem szczególniej mój **zakład lepszych ubrań na miarę.**

Georg Lauffer,
mistrz krawiecki,
Poznań, Stary Rynek tylko 93.

Norddeutscher Lloyd, Bremen,
Towarzystwo żeglugi parowej.

Regularne linie pospiesznych i podwójno-śrubowych parowców.

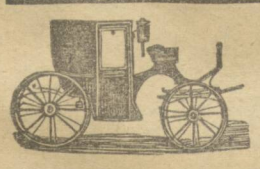
Bremen — Nowy York.

Podwójno-śrubowe parowce pospieszne:		Podwójno-śrubowe parowce pocztowe:	
D. Kronprinz Wilhelm	7 marca.	D. Barbarossa	11 marca.
D. Kaiser Wilhelm der Grosse	21 marca.	D. Cassel	18 marca.
D. Kaiser Wilhelm II	4 kwietnia.	D. Grosser Kurfürst	25 „
D. Kronprinz Wilhelm	18 kwietnia.	D. Rhein	1 kwietnia.
D. Kaiser Wilhelm der Grosse	25 kwietnia.	D. Brandenburg	8 kwietnia.
		D. Barbarossa	15 kwietnia.
		D. Friedrich der Grosse	22 kwietnia.
		D. Grosser Kurfürst	29 „
		D. Prinzess Alice	6 maja.

Z Bremen do Baltimore, wprost.

D. Gera	9 marca.
D. Breslau	23 marca.
D. Hannover	30 marca.
D. Chemnitz	6 kwietnia.
D. Main	13 kwietnia.
D. Köln	20 kwietnia.

Bremen — Galveston.
Bremen — Brazylia.

Największa
fabryka powozów i uprzęży.
Dzieciuchowicz & Laube,
Poznań, ulica Wrocławska 14|15
Pierwsza i największa fabryka tego rodzaju w miejscu.
Poleca własnego wyrobu **powozy kryte, półkryte, otwarte** itd.
Homąta, szory i półszorki
oraz wszelkie artykuły **powozowe** i do **zaprzęgu.**
Reperacye wykonujemy szybko i trwale.

Oszczędne gospodynie
które lubią **dobrą filiżankę kawy,** używają jako najlepszy dodatek **tylko** kilkakrotnie premiowaną i przez markę fabryczną **„krzyż"** prawnie ochronną
„Prawdz. Voigt,a Kawę"
co do wydajności, aromatu i smaku niedościgniona. Uważać należy dokładnie na **krzyż.**

Czcigodnemu Duchowieństwu i Szanownej Publiczności polecam
skład gotowych krat żelaznych
kutego żelaza własnej roboty na jeden, dwa lub więcej grobów, kraty do Bożychmąk.
Stanisław Brzozowski,
mistrz ślusarski, fabryka dla budowli i krat,
Poznań, Wielkie Garbary nr. 45.

Piekarnia z składem i pomieszkaniem
do wynajęcia doskonałomu piekarzowi. — Zgłoszenia piśmienne przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. **1434.**

Maszynki do strzyżenia włosów
któremi strzydz można na wysokość 3, i 10 m|m i to:

No. 3	po mk. 5,00	za szt.
No. 10	„ „ 5.50	„ „
marka „Mars"	„ „ 8,50	„ „
„ „Juwel"	„ „ 8.50	„ „

Maszynki do strzyżenia brody
na wysokość 1|2 m|m:

marka „Norma"	po mk. 5,50	za szt.
„ „Koh i noor"	„ „ 6,00	„ „
„ „Juwel"	„ „ 6,50	„ „

jak również wszelkie **artykuły fryzyersko-golarskie** poleca po cenach nader umiarkowanych
Ed. Karge, Poznań, Nowa ul. 7|8.
Skład towarów stalowych i szczotek.

Centralna drogerya
Hurtownie **J. Czepczyński** Detalicznie
Poznań, Stary Rynek 8
poleca **po znanych tanich** cenach:
Mydła i artykuły do prania.
Świece stearynowe, parafinowe, cerezynowe i woskowe.
Oliwy i tłuszcze do wszelkich maszyn.
Smarowidła na osie.
Kuchy siemienne. Fosforan wapna.
Farby, lakiery i pokosty.
Kleje, szelak, okowita i oleje do polerowania.
Telefon 233.

Na post Na post
poleca dla sprzedających:
opiekane śledzie, rolmopsy, minogi, marynowany węgorz, ruskie sardynki, sardynki w oliwie w rozmaitych cenach, oraz wszelkie inne gatunki wędlin, jakoteż wszelk. rodzaje serów, smalcu itd.
specyalnie **pomarańcze, cytryny** w każdej ilości.
Ceny bardzo przystępne.
Skora i rzetelna usługa.
Na żądanie przesełam cenniki.
Józef Rzysko,
Poznań, ulica Szeroka nr. 16.
Telefon No. 1520.
Hurtowny skład masła, sera, wędlin i owoców południowych.

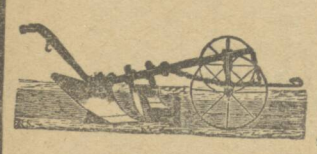
Pierzcie mydłem Regera!

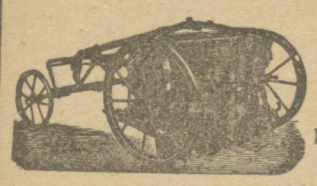
Szanowne panie domu!

Jeżeli która z pań jeszcze dotychczas próby **mydłem Regera** nie zrobiła, to czas największy, gdyż przy używaniu tegoż zaoszczędza się pieniędzy, czasu i pracy.

Wszelkie naśladownictwa naszego fabrykatu są najlepszem dowodem **dobroci mydła Regera.**

Do zamówienia na wiosnę polecamy:

Przed i wieloskibowe pługi brony do roli i łąk,
ameryk. brony tarczowe,
machiny do rozrzucania mierzwy.
„Westfalia" siewniki rzędowe i rzutowe,
wypelacze rozmaitych konstrukcyi,
grubery i kultuwatory,
Massey Harris'a walce pierścionkowe, gwiazdkowe, gładkie jak również **Cambridge i Cambridge Croskill'a.**

Bracia Lesser, Poznań.

Rzadka sposobność!

Nigdy się nie zdarzy podobna sposobność! **500** sztuk tylko za **3 m.** — 1 pozłacany 36 godzin chodz. precyz. zegarek ankrowy z łańcuszkiem, dokładnie chodzący, za co 3-letnia gwarancya, 1 modna, jedw. krawatka, 3 eleganckie chusteczki, 1 pierścionek męzki z imit. kamieniem, 1 cygarniczka z bursztynu, 1 elegancka broszka damska [nowość] 1 lusterko kieszonkowe, 1 skórkowa portmonetka, 1 nożyk kieszonkowy z przyrządami, 1 para guzików do mankiet, 3 guziki do gorsu wszystko z duble. album z 36 obrazkami 5przedmiotów do rozśmieszania, budz. wesołość u starych i młod., 20 przedmiotów do korespondencyi i jeszcze 400 sztuk innych rzeczy w domu nieodzownych. Wszystko razem z zegarkiem, który sam wart tyle, kosztuje 3,00 mk.

Wysyłka za zaliczką lub poprzedniem nadesłaniem pieniędzy przez dom towarowy

A. Libau, Kraków 3.

Nb. Za niestósowne pieniądze z powrotem. [1306

Mamy na sprzedaż

pod korzystnemi warunkami:

1. **Folwark** w pow. Mogilińsk. w obszarze **225 mórg** dobrej żytniej w części pszennej ziemi incl. 12 mg. łąk, torf z inwentarzem żywym i martwym i budynk. wraz z gościńcem. Cena 77000 mk. — zaliczka 20000 mk.

2 **Folwark** w pow. Poznańskim w obszarze **400 mórg** żytniej ziemi incl. 8 mg. łąk dwuk. z inwentarzem żyw. i martw. wraz z budynkami. Cena 145000 mk., zaliczka 30000 mk.

3. **Folwark** w pow. Żnińskim w obszarze **390 mg.** żytniej ziemi incl. 11 mg. łąk z inwentarzem żyw. i martwym i budynkami. Cena 135000 mk., zaliczka 45000 mk.

4. **Folwark** w pow. Średzkim w obszarze **480 mg.** w całości lub w części, w tem 100 mg. lasu, 20 mg. łąk i 40 mg. pastwisk z wodą i ogrodem, 2 domami mieszk. i budynkami gospod. Cena 85000 mk. zaliczka 25—30000 mk.

5. **Dworostwo** w pow. Tuchelsk. [Pr. Zach.] w obszarze **200 mórg** dobrej i żytniej ziemi z kompl. żyw. i martw. inwentarzem, nowym domem mieszk. i budynk. gosp. Cena 52000 mk., zal. 15-20000 mk.

6. **Gospodarstwo** w pow. Strzelińsk. w obszarue **200 mg.** dobrej pszennej ziemi, w tem 12 mg. łąk i 16 mg. pastwisk z inwemt. żyw. i martw. i budynk. wraz z oberżą w całości lub w parcelach. Cena 105000 mk., zaliczka 30-40000 mk.

7. **Gospodarstwo** w pow. Szamotulsk. w obszarze **90 mg.** dobrej żytniej ziemi z gliniast podglebiem, w tem 2 morgi łąki i 30 mg. 25-letn. gęstego lasu sosn. z inwentarzem żyw. i martw. i budynkami. Cena 27000 mk., zaliczka 10000 mk.

8. **Gospodarstwo** w pow. Szamotulsk. w obszarze **85 mg.** pszennej ziemi z dostatn. inwentarzem żyw. i martwym i budynkami. Cena 36000 mk., zaliczka 12—15000 mk.

9. **Gospodarstwo** w pow. Witkowskim w obszarze **98 mg.** w tem 8 mg. łąk i 3 morgi lasu sosn. z inwent. żywym i martwym i budynkami. Cena kupna 33000 mk., zaliczka około 15000 mk.

10. **Gospodarstwo** w pow. Kościańsk. w obszarze **40 mg.** w tem 4 mg. łąki i 3/4 morgi pastwiska torf. z kompletnym inwentarz. żywym i martw. i murow. budynkami pod dachówką. Cena 23000 mk., zaliczka 8000 mk.

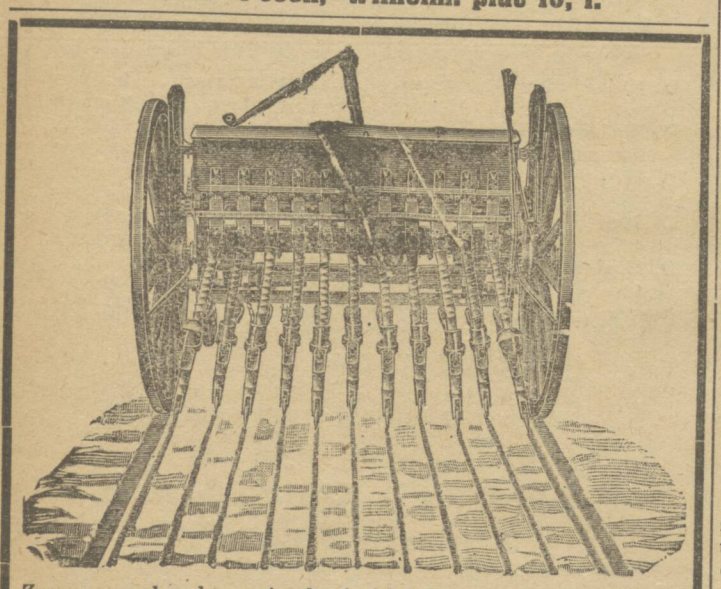
11. **Posiadłość** w pow. Pozn. w obszarze **17 mg.** dobrej żytniej ziemi włącznie 1 mg. łąki z inwentarzem żyw. i martw., murow. domem mieszk, z kramem, stodołą i piekarnią murow. pod dachówką. Cena 15000 mk., zaliczka 5—7000 mk.

12. **Posiadłość** w pow. Śremsk. w obszarze **12 mg.** żytn. ziemi, w tem 3 mg. torf. łąk, 1 morga ogrodu owocow. z inwentarzem żyw. i martw., 2 domami mieszk. i budynkami gosp. Cena 18000 mk. zaliczka 6-8000 mk. Dobrać można 50 mg. w dzierżawę (5 mk. z morgi.)

Spółka Rolników Parcelacyjna

E. G. m. b. H.

Poznań - Posen, Wilhelm. plac 18, I.

Znany ze swych nadzwyczajnych zalet i dotąd **stanowczo najlepszy**

siewnik rzędowy „Saxonia" Siederslebena.

tak na role pagórkowate jak i na równe, mam w Poznaniu, **jako główny reprezentant,** w rozmaitych wielkościach na składzie. Obok tegoż mam zawsze w zapasie po nader przystępnych cenach

siewniki szerokorzutne Beermanna,

chwilowo za najlepsze uznane.

Siewniki czyli **potrząsacze do sztucznych nawozów** Schloera, Westfalia, Hampla i innych systemów.

Adres do listów: **A. Bryliński,** Poznań—Posen. **A. Bryliński** Adr. dla telegr.: **A. Bryliński,** Posen.

w Poznaniu, ulica Rycerska nr. 11a.

Telefon nr. 69.

Skład machin i narzędzi rólniczych najnowszej konstrukcyi, części zapasowych do nich, jako też pracownia do napraw.

Najdelikatniejsze śledzie matjasy

poleca

R. Steinberg,

Hurtowny handel śledzi,

ul. Wodna 22.

Telefon 1200. Telefon 1200.

300 robotników

drenarskich,

jak również kilku szachmistrzów i układaczy do drenowania i do prac kultury błotnej, otrzymają na kilka lat trwałe zatrudnienie przy wysokiej zapłacie akordowej w Pomeranii. Koszta podróży się zwraca. Zgłoszenia do niżej podpisanego.

Schur,

Klotzen, powiat Neustettin.

Na Wielki Post!

Najtańsze źródło zakupna dla odprzedających z drugiej ręki restauratorów i t. p.

śledzi

solonych w beczkach i pojedyńczo
opiekanych — zawijanych,
wędzonych — łososiowych,
w galarecie,

węgorzy

wędzonych i marynowanych,
łososia wędzonego,
minogów elbląskich,
anchovis,
kawiaru ziarnistego,
sardynek
w oliwie i ruskich,
flundry, bydlinki, sielawki
codziennie świeży transport odbieram.

R. Steinberg,

specyalny skład śledzi, wędlin, ryb morskich i delikatesów.

Poznań, ul. Wodna 22.

Telefon nr. **1200.**

Ogród w Głuchowie

pod Czempiniem

ma na sprzedaż:

wysadki, szparagi, Schneekopf i Conover Colossal. Wina bardzo dobre gatunki, **Chasselas** które u nas dobrze dojrzewają, **Maliny** żółte i czerwone z najlepszych gatunków, **Grusze piramidy.** — Owoce na wystawie w Poznaniu otrzymały 1-sze uznanie. — **Zrazy** do uszlachetnienia, **śliwy** wys pień, wszystko z nazwiskami. **Bzy Syringa** uszlachetnione piękne odmiary. Kilka tysięcy biał. **dubelt. narcyzów.**

Zgłoszenia przyjmuje

Fr. Michalak, ogrodnik.

Moją posiadłość

w Borku z domem o 6 izbach, handlem wikt. z ang maglą, blizko kościoła i rynku, gdzie tygodniowo się odbywają 2 targi, z dość dużym ogrodem owoc. i warzywn. mam zamiar sprzedać. Zaliczki potrz. 2000 tal., reszta na hipotece.

Zgłoszenia do

W. Gawrońskiego w Borku.

Gospodarstwo

100 morgowe, tuż przy mieście Koźminie, z budynkami, żywym i martwem inwentarzem zaraz do sprzedania.

Folwark

150 do 200 mórg z piękn. masiw budynk, kompl. inwent., graniczący z miastem Koźminem, przy małej wpłacie natychmiast do sprzedania.

Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 1438.

Znaczek na odpowiedź załączyć.

Folwarczyk

blizko Poznania niespełna 200 mg., wyborna ziemia z budynkami, jest pod korzystnemi warunkami zaraz do sprzedania. Zgł. piśm. do eksp. Wielkopolanina pod nr. **1450.**

Gospodarstwo

50 mórg z dobremi budynkami pod miastem Koźminem i

gospodarstwo

48 mórg, z inwentarzem do sprzedania. Zgłoszenia przyjm. eksped. Wielkopolanina pod nr. 1437.

Znaczek na odpowiedź załączyć.

10,000 mk.

do wypożyczenia w całości lub częściowo na I hipoteke.

Zgł. piśm. przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. **1463.**

Teatr Apollo.

Dzisiaj **w niedzielę** o 7½ godz. **wielkie galowe**

wieczorne przedstawienie

nowego i wysoce zajmującego programu, pomiędzy innemi: **Polska subretka Bronia Barańska,** bardzo komiczy i lubiany humorysta **Paul Coradini** i dalsze 9 specyalności.

Przedtem o godz. 3 i pół, po cenach do połowy (wstęp 30 fen.)

wielkie familijne

po połud. przedstawienie

na które każdy dorosły może wprowadzić 1 dziecko.

Posiadłość

w mieście Buku, składającą się z nowego domu, wiatraka, stajni i ca 4 mórg ziemi będzie sprzedawaną w drodze subhasty **d. 23 marca rb.** zrana o godz. **9** w sądzie okręgowym **w Grodzisku.**

Przeprowadzki

i wszelkie inne w zakres spedycyjny wchodzące prace uskuteczniam jak najspieszniej pod gwarancyą.

St. Rybski,

Interes spedycyjny,

św. Marcin 26.

Gospodarstwo

moje 36 mg. dobrej roli, z masiw budynkami, z całym żywym i martwym inwentarzem, jest zaraz do sprzedania za 4500 tal. Na hipotece pozostaje 5200 mk. Sprzedaż z pierwszej ręki. (1411

Gospodarstwo

34 mg. pszennej i żytniej roli, w tem 7 mg. łąki dwukośnej, mieszkalny dom murowany, obory i stodoły z drzewa, z żywym i martwym inwentarzem jest zaraz do sprzedania za 4300 tal. Pozostaje na h. 5000 mk. Wskaże każdemu kupującemu i inne gospodarstwa mniejsze i większe 20, 30, 50 i 80 mg., wszystkie z pierwszej ręki. Bliższych wiad. udzieli tylko **W. Walczyński,** Kępno (Kempen in Posen).

Znaczek na odpowiedź.

Wiatrak

z dobrem powodz. jest od 1 kwietnia lub później pod korzystnemi warunkami do wydzierżawienia.

Zgłoszenia do

majętności Zajączkowo per Neuthal, powiat Szamotuły, stacya Pniewy.

Gościniec

w kościelnej wsi jest do wydzierżawienia. — **OBERŻA** połączona z piekarnią, do tego 10 mórg ziemi, kościół i szkoła we wsi, jest na sprzedaż, przy małej wpłacie. — **OBERŻA** w mieście przy rynku, 50 mg. pszennej ziemi, cena 10000 talar. — **Gospodarstwo** 160 m. ziemi i **gościniec,** cena 10000 tal. **Gospodarstwo** 250 mórg do wydzierżawienia. **Kuźnia** do tego 7 mórg ziemi na dużej wsi jest do sprzedania. **Gospodarstwo** 40 mórg i wiatrak, w kościelnej wsi, jest do sprzedania. **Gospodarstwo** 35 mórg, cena 3600 talar.

J. Mielcarz, w Kornatach, pow. Wrzesiński.

Interes rzeźnicki

z pomieszkaniem na małem mieście do wynajęcia. Zgłoszenia przyjmuje eksp. Wielkopol. pod nr. **1416.**

Grund pod budowlę

w Kostrzynie przy ulicy, jast każdego czasu do nabycia

Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. **1460.**

Na I hipoteki mniejsze i większe sumy są **do wypożyczenia.** Bliższych wiadomości udzieli

Lisiecki, Podgórna 5, I.

Używany fortepian z pow. przeprowadzki jest tanio na sprzedaż. **Górczyn, ul. Gosslera 10.**

2 pokoje i kuchnia

od 1 kwietnia do wynajęcia za 20 mk. miesięcznie. (1467

ulica Forteczna 18.

Od 1 kwietnia potrzebna **panna** uczciwych rodziców i moralnego prowadzenia do bufetu w dni koncertowe. Musi znać szycie i snucie bielizny restauracyjnej, **język niemiecki za warunek.** Panny z prowincyi i które już były mniej więcej w takim interesie mają pierwszeństwo. Przedstawienie osobiste konieczne, **restauracya Ogrodu Zoologicznego,** w dniach 9 lub 10 marca przedpołudniem, wrazie przyjęcia koszta podróży się zwraca. Na listowne zgł. nie odpowiada się.

Panienki

chcące się dobrze wyuczyć krawieczyzny i kroju, zgłosić się mogą. **Konfekcya damska,** ul. Bismarka 1, I. — Dla zamiejscowych kurs trwa 4 tyg. Po nauce zdatne panienki dostają zaraz stałe zatrudnienie.

Potrzebna od 1. 4. 05.

elewka gospod.

Wolne utrzymanie i 100 mk. rocz. pensyi. Zgł. przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. **1459.**

Wyjątkowa oferta!

Chcę każdego przekonać

o dobroci mych tanich i lubionych wyrobów, dla tego polecam do łask. spróbowania następującą kolekcyą:

100 Universal No. 73	0,90	mk.
100 Havanillos No. 13 B.	1,—	„
100 Cyg. Krakowskich No. 5	1,80	„
100 Adres	1,30	„
100 Reklamo	1,60	„
100 różnych dobrych cygar i papierosów incl. porto	2.10	„
w sumie	8,70	mk.

Ażeby te próby każdy jaknajtaniej odebrał więc przesełam wymienionych **600 cygar pp.** bez żadnego znacznego zysku za **tylko 7 mk. 50 fen.** przez zaliczkę i dołączam piękny zbiór najużywańszych piosenek na pamiątkę darmo. Proszę z tej okazyi korzystać i łaskawie zamówić u

P. Pokora, fabryka cygar, Wejherowo

(Neustadt W.-Pr.) No. 13.

Kto chce mieć zyski ze swych świń,

kto chce je prędko utuczyć, kto chce, żeby takowe nie podlegały żadnym zaraźliwym chorobom, jak czerwonce, pomorowi, sztywnieniu i rozmiękczeniu kości, ten niech sobie sprowadzi **„Susolu"** z chemicznej fabryki Susolu w Poznaniu.

(**Susol** jest zastrzeżony w Biurze patentowem rzeszy niemieckiej pod No. 51062 i tylko nam służy prawo wyrabiania tego fabrykatu.)

Susol kosztuje: 10 funtów 3,50 mrk., 25 funtów 7,00 mrk 50 funtow 13,50 mk., 100 funtów 25,00. franko każdej stacyi pocztowej lub kolejowej. 10 funt. wysyła się pocztą. większe ilości koleją.

Chemiczna fabryka Susolu w Poznaniu.

Adres do listów: Chemische Fabrik des Susol, Posen W. 6.

W paczkach po 40 fen. za funt i 75 fen. za 2 funty jest Susol do nabycia u następujących firm:

Czepczyński i Ofierski w Poznaniu, Adamek w Kępnie, Blümel w Stęszewie, Chylewski w Jarocinie, Grątkowski w Kościanie, Grochowski w Jarocinie, Hoffmann i Nehring w Gnieźnie, Janicki w Nakle, Jankowski w Grodzisku, Kubicki w Środzie, Kaja w Żninie, Maliński w Szubinie, Mnichowska w Mogilnie, Mroczkowski w Rawiczu, Ofierzyński w Borku, Paicher w Pobiedziskach, Piotrowska w Pakości, Rzymkowski w Kruświcy, Sieradzon w Lesznie, Siemianowski w Kcyni, Siemianowski w Inowrocławiu, Tuczyński w Zbąszyniu, Tułasiewicz w Wągrówcu, Zwierzyński w Szamotułach, Skrzypczak w Janówcu, Ziętak w Grodzisku.

Przy ożywionej **ulicy Tamowej** jest do wydzierżawienia

interes rzeźnicki z warsztatem

urządzonym podług przepisów prawnych z graniczącem mieszkaniem o 2 pokojach i kuchni z przynal. Bliższych wiadomości udzieli

I. Brandt, Tama 8.

Powołując się na wzmiankę o mnie w »Wielkopolaninie« z Komanderyi pod Poznaniem z dnia 2 marca rb. polecam panom tokarzom i pantoflarzom **drzewo porządkowe** olszowe po 2 mtr. długie. Godziny sprzedaży na **Łącznym Młynie** codziennie od g. 10 do 4 po poł.

Teofil Hoffmann.

Pomocnik

do handlu kolonialnego potrzebny jest od zaraz w wieku od 20—25 lat, tylko osobiste przedstawienie.

St. Morkowski, Pleszew.

Poszukuje się do handlu kolon. od 1. 4. 05. biegłego

pomocnika

dobrze poleconego.

Zgłoszenia piśm. do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **1468.**

Młodego

subjekta

z branży żelaza, biegłego eksped. potrzebuje zaraz. Do zgłoszeń proszę odpis świadectw i pod. pensyi.

I. Stanisławski. Żerków.

Panny do szycia

na spodn. potrz. zar. **Fr. Musielak,** ul. Zwierzyniecka (Thiergartenstr. 18

Panienka [sierota] z porządn. rodziny, zdolna do każdej pracy domowej, szuka miejsca, gdzieby w wolnych godzinach mogła uczyć się szycia. Zgł. p. adr.: **I. M. postlagernd Danziszyn.**

Znajdą dobre miejsca: **Gospodynie** z wykwintn. gotow. na wysoką pensyę. **Kuchmistrzynie** od 300—400 mk. pensyi. **Panny służ., kucharki, bony, pokojowe, praczki, niańki.**

Spieszne zgłoszenia przyjmuje **Antonina Wesołowska,** Stellenvermittlerin, Posen, Wilhelmstr. 21.

2 elew. gospod.

poszukuje

Majętność Zakrzewo pod Kłeckiem (Kletzko).

Elew leśniczy

z odpowiedniem wykształceniem może być natychmiast przyjęty. Zgłosz. z dołącz. znaczka na odpowiedź do ekspedycyi Wielkop. p. nr. **1443.**

2 czeladzi siodlarskich

i **ucznia** potrzebuje od zaraz

Jankowski,

w Pobiedziskach — Pudewitz.

Dom. Bednary p. Pobiedziska potrzebuje od 1. 4.

stelmacha

umiejącego prowadzić maszynę par. z zaciężnikiem na deputat.

Tamże można nabyć **kilka set metrów gryczpanu.**

Potrzebny

stelmach domin.

z zaciężnikiem od 1. 4. 05. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 1448.

Dom. Więckowice per Dopiewo, poszukuje od 1 kwietnia rb.

kucharza

lub **kucharki,** dobrze obeznanej z swym fachem. [1456

50 kamieniarzy

do tłuczenia kamieni na szosę, zręby i kis, poszukuje od zaraz

Nowa budowa szosy, Witkowo.

Rymarz

kawaler, któryby także zajmował się prowadzeniem mleczarni, potrzebny od zaraz.

Majętność Mchy p. Emchen (stacya kol. Fakstädt).

Stangret

żonaty z zaciężnik. umiejący także czwórką powozić, potrzebny od 1 kwietnia r. b.

Dominium Żubowiczki per Welnau

Od 1 kwietnia r. b. potrzebny

służący

kawaler, z dobremi rekomendacyami.

Dom. Żelice (poczta w miejscu).

Potrzebny

forczpan

kawaler lub żonaty, z zaciężnikiem od 1. 3. 05.

Skórzewska.

Gollnitz p. Klein-Krentsch.

Do kantoru naszej fabryki likierów poszukujemy od 1 kwietnia pod korzystnemi warunkami

ucznia

z dobrem wykształceniem szkólnem znajomość języka polskiego pożądana. Znaczki wyprasza się

Friedmann & Alport, Poznań.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu — Redaktor odpowiedzialny Józef Szmyt w Poznaniu.